

Llanto por Ignacio Sánchez Mejías

(Lamentazzjoni għal Ignacio Sánchez Mejías)

Federico García Lorca
Maqluba ġħall-Malti minn Therese Pace

IT-TNİFFID U L-MEWT

Fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
Kienu eżatt il-ħamsa ta' waranofsinhar.
Tfajjal ġab il-liżar abjad
fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
Gewlaq ġir ippreparat għal-lest
fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
Il-bqija kien mewt, u mewt biss.
Fil-ħamsa ta' waranofsinhar.

Ir-riħ ġarr miegħu t-tajjar
fil-ħamsa ta' waranofsinhar
u l-ossidu ferrex kristall u nikil
fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
Issa l-ħamiema u l-leopard jitqabdu
fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
u koxxa ddolorata b'qarn
fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
Il-korda l-baxxa daqqet
fil-ħamsa ta' waranofsinhar
qniepen arsenici u duħħan

fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Gruppi ta' skiet fl-irkejjen
 fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 U l-barri biss b'qalbu ferħana!
 fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Hu u ġej l-ġħaraq tas-silġ
 Fil-ħamsa ta' waranofsinhar,
 Meta l-arena tal-barri kienet miksija bil-jodju
 fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Il-mewt biedet bajd fil-gerħha
 Fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Ezatt fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Tebut fuq ir-roti hi soddtu
 fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Għadam u flawti jidwu f'widnejh
 fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Il-barri digħi kien qed jonfor minn ġe' moħħu
 fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Il-kamra kienet tiddi bl-agunija
 fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Fil-bogħod issa ġejja l-gangrena
 fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Qarn tal-ġilju fil-wirkejn ħadrana
 Fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Il-ġrieħi kienu jikwu bhax-xmux
 fil-ħamsa ta' waranofsinhar,
 u l-folla kienet qed tkisser it-twiegħi
 fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Fil-ħamsa ta' waranofsinhar.
 Ah, dik il-ħamsa ta' waranofsinhar fatali!
 Kienu l-ħamsa fuq l-arloggji kollha!
 Kienu l-ħamsa fid-dell ta' waranofsinhar.

ID-DEMM IMXERRED

Ma narahx!

Għidu lill-qamar jiġi,
għax ma rridx nara d-demm
ta' Ignacio fuq ir-ramel.

Ma narahx!

Il-qamar miftuħ beraħ.
Żiemel ta' shajjeb wieqfa cassi,
u l-arena tal-barri griža tal-ħolm
biż-żafżaf fil-barreras.

Ma narahx!
Halluli l-memorja titkebbes!
Fietel il-ġiżimin
ta' bjuda hekk ċkejkuna!

Ma rridx narah!

Il-baqra tad-din ja antika
għaddiet ilsienha mnikket
fuq gelgul demm
imixerred fuq ir-ramel,
u l-barrin ta' Guisando,
ftit mewt u ftit haġgar,
għajtu bħal żewġ sekli
imxebbgħin idommu l-art.

Le.

Ma rridx narah!
Ignacio jitla' l-istrati
b'mewtu kollha fuq spallejh.
Huwa fittex it-tbexbix
imma t-tbexbix ma kienx aktar.

Ifittex il-profil kunfidenti tiegħu
u l-ħolma tikkonfondih.
Fitteż lil ġismu sabiħ
u Itaqqa' ma' demmu mibruħ.
Titolbun ix-nara!
Ma rridx nisma' l-gelgul jijspara
kull darba b'inqas saħħha:
dik il-qabża li ddawwal
il-fillieri tal-imġhaqad, u tixtered
fuq il-courderoy u fuq il-ġilda
ta' multitudni għatxana.
Min qiegħed jgħajjat li għandi nersaq viċin!
Titolbun ix-nara!

Għajnejh ma ngħalqux
meta l-qrun fil-qrib lemaħ,
imma l-ommijiet terribbli
għollew rashom.
U mal-irziezet tal-ifrat,
telghet arja ta' il-hna sigreti,
jgħajtu lill-barrin ċelesti,
raħħala taċ-ċpar pallidu.
Ma kien hemm ebda prinċep f'Sivilja
li seta' jitqabbel miegħu,
la xabla bħal tiegħu,
la qalb hekk ta' vera.
Bħal xmara ta' l-juni
kienet saħħtu meraviljuža,
u bħal sider tal-irħam kienet soda
il-prudenza miġbuda tiegħu.
L-arja ta' Ruma Andaluzjana
induratlu lil rasu
fejn tbissimtu kienet bħal nard ifuħ
ta' dehen u intelligenza.

X'kobor ta' *toreador* kien fl-arena!
X'ħaddiem tal-id tajjeb kien fis-*sierra*!

Kemm kien ġentili mas-sbul tal-qamħ!
 Kemm kien iebes mal-ixpruni!
 Kemm kien ħelu mal-indewwa!
 Kemm kien sabiħ fil-festa!
 Kemm kien tremend
 mal-aħħar *banderillas* tad-dlam!

Imm'issa rieqed bla tmiem.
 Issa l-ħažiż u l-ħaxix
 jiftħu, b'subghajn felhana,
 il-fjura tal-kranju tiegħu.
 u issa demmu joħroġ ikanta;
 ikanta fl-artijiet mgħaddra u fil-mergħat,
 jiżloq fuq il-qrejjen iffriżati,
 itemtem bla ruħ fċiċ-ċpar
 jitfixkel f'elf difer ta' bhima
 bħal ilsien twil, imdejjaq, oskur,
 biex jifforma għadira ta' agunija
 tħdejn il-Quadalguvir kewkbiena.
 O, ħajt bajdan ta' Spanja!
 O, barri sewdien tan-niket!
 O, demm iebes ta' Ignacio!
 O, ružinjol tal-vini tiegħu!
 Le!
 Ma narahx!
 Ebda kalċi ma jista' jesgħu,
 ebda ħuttaf ma jista' jixorbu,
 ebda ġlata tad-dawl ma tista' tberrdu,
 jew għanja, jew dilluvju ta' ġilju abjad,
 ebda ħgieg ma jista' jiksħi bil-fidda.
 Le.
 Ma narahx!

IL-ĠISEM STENDUT

Il-ġebel huwa moħħ fejn il-ħolm jingħi
bla ilmijiet iserrpu u cipress iffrizat.
Il-ġebel huwa spalla fuq xiex iġġorr iż-żmien
b'sigar iffurmati mid-dmugħ u ż-żagarelli u l-pjaneti.

Rajt ħalbiet tax-xita griži jimxu lejn l-imwieg
jerfghu dirghajhom torja mhedda
biex jeħilsu mill-ħafna tal-ġebel mimdud
li jħollilhom riġlejhom, bla ma jxarrbilhom demmhom.

Għax il-ħagar jiġibor żrieragh u šhab,
skeletri tal-alwett u lpup tal-penumbra:
iżda la jrendi ħsejjes, la kristalli u lanqas nirien,
areni tal-barri biss u areni tal-barri u iktar areni tal-barri bla ħitan.

Issa, Ignacio, dak li twieled tat-tajjeb, imqiegħed fuq il-ħagar.
Kollox mitnum! X'inhu jiġi! Xtarrlu wiċċu:
il-Mewt għattietu b'kubrit safrani
u poġġietlu fuqu r-ras ta' minotawr oskur.

Kollox mitnum! Ix-xita qed tinfidlu ħalqu.
L-arja, bħallikieku miġnuna, thalli 'l sidru mixrub
u l-imħabba, imxarriba għasra bid-dmugħ tas-silġ
issañħan lilha nfisha fuq il-quċċata tal-mandri.

X'inhuma jgħidu? Waqa' Skiet irejja.ħ.
Ninsabu hawn b'ġisem mimdud li ser jintefa,
b'forma pura li kellha r-ružinjoli
u nilmħuha timtela b'toqob bla qigħan.

Min ikemmex il-kefen? Dak li jgħid mhux veru!
Hawn ħadd ma jkanta, ħadd ma jibki fir-rokna,
ħadd ma jniggeż l-ixpruni, lanqas iwerwer lis-serp.
Hawn ma rrid xejn ghajr għajnejn tondi
biex nara 'l-ġismu bla ċans ta' mistrieħ.

Hawn, irrid nara 'l dawk l-irġiel ta' leħen ieħes.
 Dawk li jkissru ż-żwiemel u jiddominaw lix-xmajjar;
 dawk l-irġiel ta' qafas iċaqċaq li jkantaw
 b'fomm mimli xemx u żnied.

Hawn irrid narahom. Quddiem il-ħagar.
 Quddiem dal-ġisem b'riedni miksura.
 Irrid naf mingħandhom l-eżodu tat-triq
 għal dal-kaptan imneħħi mill-meħwt.

Irridhom juruni lament bħal xmara
 li jkollha ċpar ħlejju u xtajtiet fondi,
 biex jieħdu ġisem Ignacio fejn jitlef lilu nnifsu
 bla ma jisma' t-tharħir doppju tal-barrin.

Jitlef lilu nnifsu fl-arena tonda tal-qamar
 taparsi f'żgħożitu kien barra kwiet u mnikket
 jitlef lilu nnifsu fil-lejl ta' bla kant il-hut
 u fil-boskett abjad tad-duħħan iffriżat.

Ma rridhomx jgħattulu wiċċu bl-imkatar
 ghax inkella jidra l-mewt li qed iğorr.
 Mur, Ignacio, thosxx it-tnaffir jaħraq.
 Orqod, tir, strieħ: anke l-baħar imut!

RUH ASSENTI

Il-barri ma jafekx, lanqas it-tina,
 lanqas iż-żwiemel, lanqas in-nemel ta' darek stess.
 It-tfajjal u l-waranofsinhar ma jafukx
 għax int mitt għal dejjem.

Spalltek tal-ħagar ma tafelek
 lanqas is-satin sewdieni, fejn tinsab mitbuq.
 Il-memorja siekta tiegħek ma tafelek
 għax int mitt għal dejjem.

Tigi l-harifa b'bebbux abjad żgħir,
għeneb bil-lega u għoljiet imgedds,
imma ġadd ma jħarislek f'għajnejk
għax int mitt għal dejjem.

Għax int mitt għal dejjem,
bħall-mejtin kollha ta' fuq l-art,
bħall-mejtin kollha li huma minsija
f'munzell ta' klieb bla ħajja.

Hadd ma jafek. Le. Imma jien ngħanni dwarek.
Għal ta' warajk, ngħanni dwar il-profil u l-grazzja tiegħek.
Dwar il-maturitā insinji ta' fehmtek.
Dwar l-aplit tiegħek għall-mewt u t-togħma ta' fommha.
Dwar id-diġi tal-gost qalbieni tiegħek ta' dari.

Irid jgħaddi żmien twil, jekk qatt, qabel jitwiele
Andalużjan hekk ta' veru, hekk għani fl-avventura.
Ngħanni dwar l-eleganza tiegħu bi kliem li jitnieħed,
u niftakar żiffa mnikkta fis-siġar taż-żeppuġ.